

Taikus judėjimas už gyvosios gamtos išsaugojimą VŠĮ „Girių inspekcija“

Kodas 306625563, Didlaukio g. 42-8, LT-08330 Vilnius, tel. +370 679 34089, el. paštas giriuinspekcija@gmail.com

LT487189900010700257

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai (el. paštu ir per TAIS)
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai;
Valstybinei miškų tarnybai;
Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos;
Aplinkos apsaugos agentūrai;
Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos;
Vilniaus miesto savivaldybės administracijai;
Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komitetui.

PASTABOS IR PASIŪLYMAI

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL PRITARIMO VILNIAUS Miesto SAVIVALDYBEI PATIKĖJIMO TEISE PERDUOTŲ Miesto TERITORIJOS RIBOSE ESANČIŲ MIŠKŲ PERTVARKYMO“ PROJEKTO

TAIS reg. Nr. 26-10273

2026 m. rugpjūčio 4 d. Nr. GI-2026-08-04-01

Vilnius

VŠĮ „Girių inspekcija“, veikianti viešojo intereso – gyvosios gamtos, biologinės įvairovės, miškų, miesto želdynų ir visuomenės teisės dalyvauti aplinkosaugos sprendimų priėmimo – gynimo pagrindu, susipažinusi su Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektu (TAIS nuoroda: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/92c57c3085a511f19be4e4d226bee2f8>, toliau – Projektas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus.

Pagrindinė pozicija. Griežtai nepritariame Projekto daliai, kuria numatoma panaikinti miško žemės statusą Vingio parko sklypuose, kuriuose, pagal M-GIS / Miškų valstybės kadastro duomenis, auga iki 225 metų amžiaus pušynai. Taip pat nepritariame kitų Vilniaus miesto miškų pavertimui kitomis naudmenomis tol, kol neįrodyta, kad kiekvienu konkrečiu atveju tai yra būtina, proporcinga ir mažiausiai gamtai žalinga priemonė, o planuojamo tikslo negalima pasiekti išsaugant miško žemės statusą ir esamą medyną.

Projektu kitomis naudmenomis siūloma paversti iš viso 10,1446 ha Vilniaus miesto miško žemės. Tačiau nepateiktas kiekvieno ploto ekologinės būklės vertinimas, sezonui tinkamų saugomų rūšių tyrimų rezultatai, numatomų pašalinti medžių inventorizacija, medynų taksaciniai duomenys, miško statusą išsaugančių alternatyvų analizė ir suminio poveikio vertinimas. Nesuformuotiems valstybinės žemės plotams pateiktos tik PDF schemas, bet ne viešai naudojami GIS poligonai ir koordinačių sąrašai.

1. Griežtai nepritariame 225 metų Vingio parko pušynų išmiškinimui

Projektu numatoma miško žemę paversti kitomis naudmenomis Vingio parke, be kita ko, žemės sklype, kurio unikalus Nr. 4400-6623-2124 (sklypo plotas – 0,7383 ha, paverčiamas miško žemės plotas – 0,7255 ha) ir žemės sklype, kurio unikalus Nr. 4400-6629-9527 (sklypo plotas – 1,8316 ha, paverčiamas miško žemės plotas – 1,7311 ha). Šie plotai siejami su Vingio girininkijos 5 kvartalu, kuriame pagal mūsų turimus M-GIS / Miškų valstybės kadastro duomenis fiksuojami 225 metų amžiaus pušynai. Kadangi Projekto medžiagoje nepateiktas

tikslus pertvarkomų plotų sugretinimas su taksaciniais sklypais ir medynų amžiaus duomenimis, negalima atmesti, kad pertvarkymas apima šiuos išskirtinai senus medynus arba tiesiogiai veikia jų vientisumą.

Griežtai nepritariame šių dviejų sklypų miško žemės pavertimui kitomis naudmenomis, kol nėra patikimai įrodyta, kad sprendiniai nepaveiks 225 metų amžiaus pušų, jų šaknynų, buveinių vientisumo ir ekologinės aplinkos. 225 metų pušynas Vilniaus miesto centre yra išskirtinė ir praktiškai neatkuriama ekologinė, kraštovaizdinė, klimato reguliavimo, rekreacinė ir kultūrinė vertybė. Tokio medyno negalima kompensuoti naujais želdiniais, o jo apsaugos silpninimas negali būti pateisinamas vien patogesne infrastruktūros trasa ar teritorijos naudojimo būdo pakeitimu.

Jeigu esama pėsčiųjų ir dviratininkų tilto trasa ar jo prieigos patenka į 225 metų pušynų teritoriją, tilto trasa, atramos, prieigos, statybvieta ir laikinos darbų aikštelės turi būti patrauktos į šalį, parenkant alternatyvą, kuri išsaugo senuosius medynus ir miško žemės statusą. Infrastruktūros projektas turi būti pritaikytas prie negrįžtamai vertingos gamtinės teritorijos, o ne gamtinė teritorija – prie iš anksto pasirinkto infrastruktūros sprendinio.

Žemės sklypui unikalus Nr. 4400-6623-2124 Projekto medžiagoje nurodomas Vingio parko pėsčiųjų ir dviratininkų tiltas per Nerį ties „Litexpo“. Tačiau žemės sklypui unikalus Nr. 4400-6629-9527 pateiktas tik bendras būsimos visuomeninės paskirties, bendrojo naudojimo ir atskirųjų želdynų teritorijų formavimo pagrindimas. Toks abstraktus įvardijimas nepaaiškina, kokie konkretūs objektai planuojami, kodėl būtina panaikinti net 1,7311 ha miško žemės statusą ir kodėl šios funkcijos negali būti vykdomos miško žemėje.

Prašome:

- išbraukti iš Projekto nuostatas dėl žemės sklypų, kurių unikalus Nr. 4400-6623-2124 ir 4400-6629-9527, miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis;
- pateikti oficialų šių sklypų sugretinimą su Vingio girininkijos kvartalais, taksaciniais sklypais, M-GIS medynų amžiaus duomenimis, specialiosiomis žemės naudojimo sąlygomis ir ankstesnio TAIS projekto Reg. Nr. 26-6802 sprendiniais;
- pateikti tilto ir jo prieigų alternatyvų analizę, kurioje būtų numatyta trasa patraukti už 225 metų medynų ribų ir palygintas kiekvienos alternatyvos poveikis medžiams, miško paklotei, buveinių vientisumui ir rekreacinei aplinkai;
- iki tol nepriimti jokių sprendimų, nesudaryti sąlygų medžių kirtimui, statybvietai rengimui ar kitam negrįžtamam šių teritorijų pakeitimui.

2. Pėsčiųjų ir dviračių takams bei rekreacinei infrastruktūrai išmiškinimas savaime nėra būtinas

Miško žemėje gali būti įrengiami pėsčiųjų ir dviračių takai, taip pat dalis rekreacinės ir inžinerinės infrastruktūros, nepaverčiant miško žemės kitomis naudmenomis, jeigu sprendiniai pritaikomi prie miško ir nedaro esminio poveikio miško ekosistemai. Galiojančio Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 10² straipsnyje tiesiogiai reglamentuojamas dviračių ir pėsčiųjų takų įrengimas miško žemėje. Todėl vien aplinkybė, kad planuojamas pėsčiųjų ar dviračių takas, savaime neįrodo būtinybės miško žemę paversti kitomis naudmenomis. Kiekvienu atveju turi būti įvertinta, ar taką galima įrengti išsaugant miško žemės statusą, esamą medyną ir nedarant esminio poveikio miško ekosistemai. Todėl takų ar rekreacinės paskirties nurodymas pats savaime nėra teisinis ir faktinis įrodymas, kad būtina panaikinti miško žemės statusą.

Pėsčiųjų ir dviračių takai pirmiausia turi būti vedami esamais takais, proskynomis ar medynu neapaugusiais plotais, o kai tai įmanoma – tarp esamų medžių, išsaugant jų šaknyną, miško paklotę ir natūralų vandens režimą. Takų plotis, dangos, apšvietimas, inžineriniai tinklai ir kiti elementai turi būti mažinami iki būtino minimumo. Tas pats taikytina žaidimų aikštelėms, poilsio vietoms, želdynų ir bendrojo naudojimo teritorijoms: miškas jau atlieka visuomeninę ir rekreacinę funkciją, todėl jo pavertimas „želdynu“ nėra savaime aplinkosauginis pagerinimas.

Prašome kiekvienam plotui pateikti atskirą teisinį ir techninį pagrindimą, nurodant, kurie konkretūs elementai negali būti įrengti miško žemėje, kokią dalį užims statiniai ir kietos dangos, kiek medžių reikės pašalinti, nurodant jų rūšį, amžių, skersmenį, būklę, gamtinės brandos ir ekologinės vertės požymius ir kokios miško statusą išsaugančios alternatyvos buvo nagrinėtos. Kai tikslą galima pasiekti miško žemėje, miško žemės pavertimui kitomis naudmenomis neturi būti pritaroma.

3. Mykolo Lietuvos gatvės pagrindimas neįrodo, kad visas miško žemės pavertimas būtinas

Savivaldybės dokumente paaiškinta, kad Mykolo Lietuvos gatvės rekonstrukcija siejama su C kategorijos gatvei taikomais reikalavimais, važiuojamąja dalimi, pėsčiųjų ir dviračių takais, inžinerinių tinklų koridoriais, apsaugos zonomis ir kitais elementais. Tačiau teiginys, kad visi raudonųjų linijų ribose numatyti elementai turi būti įrengti, dar neįrodo, kad visas į raudonąsias linijas patekęs miškas privalo netekti miško žemės statuso.

Nepateikta alternatyvų analizė, kurioje būtų atskirai įvertinta: važiuojamosios dalies ir inžinerinių tinklų būtinoji apimtis; galimybė pėsčiųjų ir dviračių takus įrengti miško žemėje, vedant juos tarp medžių ar esamais koridoriais; galimybė tinklus įrengti medynų neapaugusiose vietose ar po žeme; galimybė siaurinti, perstumti ar išskaidyti sprendinius, kad būtų išsaugotas didžiausias medynų plotas.

Prašome pateikti techninio projekto ir detaliojo plano sprendinių brėžinius su atskirai pažymėtais konkrečiais infrastruktūros elementais, jų plotais, apsaugos zonomis, numatomais kirsti medžiais ir miško statusą išsaugančiomis alternatyvomis. Vertinti turi būti ne vien tai, ar suplanuota infrastruktūra telpa į nustatytas raudonąsias linijas, bet ir ar pačios raudonosios linijos bei jose numatyta infrastruktūra yra proporcingos ir mažiausiai žalingos miesto miškui.

4. Savivaldybės dokumentai patvirtina būtinybę tikrinti viešąjį poreikį ir naudos gavėjus

Savivaldybės dokumente dėl teritorijos prie Didlaukio g. 67 nurodyta, kad 0,0306 ha rekreacinio miško žemės paverčiama kitomis naudmenomis siekiant suformuoti įvažiavimą į žemės sklypą Didlaukio g. 67B ir patekimą į kitą miškų ūkio paskirties sklypą. Tai nėra vien bendro pobūdžio miesto infrastruktūros klausimas – sprendinys tiesiogiai susijęs su privažiavimu prie konkretaus sklypo. Todėl turi būti pateikta alternatyvų analizė, išaiškinti iniciatoriai ir naudos gavėjai bei pagrįsta, kodėl privažiavimas negali būti organizuojamas nekeičiant rekreacinio miško statuso.

Savivaldybės dokumente dėl teritorijos ties Tauragės gatve ir Eišiškių plentu nurodyta, kad detalusis planas rengtas, be kita ko, vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijoms bei jų funkcionavimui reikalingai susisiekimo infrastruktūrai suplanuoti. Miško žemės pavertimas trijuose sklypuose grindžiamas papildomais infrastruktūros koridoriais. Tokiu atveju ypač svarbu atskirti tikrą visuomeninį poreikį nuo infrastruktūros, kuri pirmiausia sudaro sąlygas gyvenamajai plėtrai, ir nustatyti, kas gauna tiesioginę ekonominę naudą iš rekreacinio miško statuso panaikinimo.

Bendrame savivaldybės kreipimesi taip pat įvardyti keli inicijavimo sutarties pagrindu rengiami detalieji planai prie Gervuogių, Ožkinių, Neries, Avižienių ir Tarandės gatvių. Kai miško žemės statuso keitimas siejamas su inicijavimo sutarties pagrindu rengiamais planais, privalo būti viešai atskleisti planavimo iniciatoriai, finansavimo šaltiniai, konkreti būsima statyba, naudos gavėjai ir alternatyvos, nes vien teritorijų planavimo dokumento sprendinys negali automatiškai pateisinti miesto miško išmiškinimo.

5. Nepateikta kiekvieno ploto ekologinė būklė ir saugomų vertybių patikra

Projekto medžiagoje nėra kiekvienam plotui pateiktų duomenų apie medynų amžių, rūšinę sudėtį, skalsumą, miško grupę, buveinių struktūrą, saugomų rūšių radavietes ir buveines, EB svarbos buveines, kertines ar potencialias kertines miško buveines, gamtinį karkasą, ekologinius ryšius, vandens režimą, saugotinus želdinius, stambius, senus ir drevėtus medžius. Taip pat nepateikta teritorijų fotofiksacija ir sezonui tinkamų lauko tyrimų ataskaitos.

Vien informacinių sistemų patikra nėra lygiavertė tikslinei lauko inventorizacijai. Ypač senuose miesto miškuose saugomos rūšys, mikrobuveinės, drevėti medžiai ir negyva mediena gali būti neįregistruoti. Naujausioje 2019–2024 m. EB svarbos buveinių ataskaitoje miškų buveinių grupėje tik vienas buveinių tipas įvertintas kaip palankios būklės, devyni – blogos būklės; tarp reikšmingų grėsmių nurodomos su miškininkyste susijusios praktikos ir infrastruktūros plėtra. Todėl papildomas miesto miškų statuso silpninimas be ekologinio vertinimo neatitinka atsargumo principo.

Prašome kiekvienam plotui pateikti VMT patvirtintus Miškų kadastro duomenis, lauko inventorizaciją, saugomų rūšių ir buveinių patikrą, numatomų šalinti medžių sąrašą su rūšimi, amžiumi, skersmeniu, būkle ir koordinatėmis, specialistų išvadas bei fotofiksaciją.

6. Nesuformuotų plotų ribos nepateiktos patikrinamu formatu

Nesuformuotiems valstybinės žemės plotams pateiktos tik PDF schemas M 1:5000 su LKS-94 koordinatinių gardele. Nepateiktas kampinių taškų koordinatinių sąrašas, atviras GIS failas, Miškų kadastro geokodai ir aiški kiekvieno poligono sąsaja su konkrečiu projektu. Tokios medžiagos nepakanka tiksliai patikrinti, kaip

pertvarkomi plotai sutampa su medynais, saugomų rūšių radavietėmis ir buveinėmis, specialiosiomis žemės naudojimo sąlygomis bei ankstesniais planavimo sprendiniais.

Prašome pateikti duomenis tokiu formatu, kad visuomenė galėtų kiekvieną plotą savarankiškai atsidaryti viešame žemėlapyje ir tiksliai patikrinti jo vietą bei ribas, įskaitant veikiantį GIS failą, pavyzdžiui, GeoJSON, GPKG arba SHP formatu.

7. Nepateiktos privalomos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvados

Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 2 priedo 1.7 papunktyje miško išskirtimas siekiant pakeisti žemės naudojimą miestuose priskiriamas veikloms, kurioms turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo. Projekto medžiagoje nepateiktos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvados dėl kiekvienos konkrečios planuojamos ūkinės veiklos, kuriai numatomas miesto miško išskirtimas ir miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis.

Prašome pateikti informaciją, ar dėl kiekvieno Projekte nurodyto objekto atlikta atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, nurodyti atrankos procedūros numerį, planuojamos ūkinės veiklos organizatorių, vertintą teritoriją ir pateikti viešą motyvuotą atsakingosios institucijos išvadą. Jeigu atranka neatlikta, prašome Projekto neteikti Vyriausybei iki jos atlikimo.

Atliekant atranką turi būti įvertintas ne tik kiekvienas plotas atskirai, bet ir bendras daugiau kaip 10 ha Vilniaus miesto miškų pertvarkymo suminis poveikis, senųjų medynų ir saugomų vertybių jautrumas, miškų fragmentacija, infrastruktūros ir urbanizacijos plėtros pasekmės bei miško žemės statusą išsaugančios alternatyvos. Vingio parko plotų atveju būtina įvertinti galimą poveikį iki 225 metų amžiaus pušynams, jų šaknynams, buveinių vientisumui ir rekreacinei aplinkai.

8. Būtinės Valstybinės miškų tarnybos ir kitų aplinkosaugos institucijų išvados

Aplinkos ministerijos lydraštyje Projektas teikiamas derinti Teisingumo ministerijai, Specialiųjų tyrimų tarnybai, Vyriausybės atstovų įstaigai ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijai. Valstybinė miškų tarnyba, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, Aplinkos apsaugos agentūra ir Aplinkos apsaugos departamentas tarp derinančių institucijų nenurodyti, nors Projektas tiesiogiai susijęs su Miškų kadastro duomenimis, miesto miškų ekologine būkle ir galimu negrįžtamu poveikiu aplinkai.

Prašome prieš teikiant Projektą Vyriausybei gauti ir paskelbti motyvuotas VMT, VSTT, AAA ir AAD išvadas dėl kiekvieno ploto. VMT išvada turi apimti medynų taksacinius duomenis, miško grupes, miško žemės ribas, galimybę planuojamą infrastruktūrą įrengti nepaverčiant miško žemės kitomis naudmenomis ir numatomų sprendinių atitiktį miško apsaugos reikalavimams.

9. Prašymas Specialiųjų tyrimų tarnybai atlikti tikslinį antikorupcinį vertinimą

Prašome Specialiųjų tyrimų tarnybos neapsiriboti formaliu Projekto suderinimu ir atlikti tikslinį kiekvieno ploto antikorupcinį vertinimą. Ypatingą dėmesį prašome skirti atvejams, kai miško žemės statusas naikinamas pėsčiųjų ir dviračių takams, želdynams, bendrojo naudojimo ar rekreacinėms teritorijoms, nors šias funkcijas bent iš dalies galima įgyvendinti miško žemėje, taip pat atvejams, kai sprendiniai užtikrina privažiavimą prie konkrečių sklypų ar aptarnauja gyvenamųjų teritorijų plėtrą.

Prašome įvertinti:

- kas inicijavo kiekvieno ploto įtraukimą į Projektą, kas finansavo planavimo dokumentus ir kas yra tiesioginiai bei netiesioginiai naudos gavėjai;
- ar miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis nėra perteklinis, kai tikslą galima pasiekti išsaugant miško statusą, vedant takus tarp medžių, naudojant esamus koridorius ar koreguojant infrastruktūros trasą;
- ar būsimos paskirties apibūdinimai nėra pernelyg abstraktūs ir ar miško statuso panaikinimas nesudarys sąlygų vėlesnei intensyvesnei statybai, komercializacijai ar papildomai infrastruktūros plėtrai;
- ar Vingio parko tilto trasa ir prieigos nebuvo pasirinktos neįvertinus galimybės išvengti 225 metų pušynų, ir kodėl infrastruktūra neperkeliama į mažesnės gamtinės vertės teritoriją;

- ar inicijavimo sutarties pagrindu rengiamuose planuose pakankamai atskirtas viešasis interesas nuo privačių nekilnojamojo turto ir statybos interesų.

Prašome viešai paskelbti antikorupcinio vertinimo išvadą ir nurodyti, kaip šis Projektas bus įtrauktas į STT anksčiau numatytą platesnį miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis teisinio reguliavimo vertinimą.

10. Reikalavimai ir pasiūlymai

1. Nepritarti Projektui esamos apimties ir jo neteikti Vyriausybei, kol nebus pašalinti šiame rašte nurodyti trūkumai.
2. Išbraukti iš Projekto nuostatas dėl žemės sklypų, kurių unikalūs Nr. 4400-6623-2124 ir 4400-6629-9527, miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir užtikrinti su šiais plotais siejamų senųjų medynų apsaugą.
3. Pėsčiųjų ir dviratininkų tilto trasą, prieigas, atramas ir statybvietses perkelti už senųjų Vingio parko medynų ribų; pateikti realias alternatyvas, išsaugančias miško žemės statusą.
4. Kiekvienam plotui pagrįsti, kodėl planuojamas tikslas negali būti pasiektas miško žemėje, išsaugant medyną ir pritaikant takus, tinklus bei rekreacinę infrastruktūrą prie esamų medžių.
5. Paskelbti visų suformuotų ir nesuformuotų plotų koordinates, atvirus GIS poligonus, Miškų kadastro geokodus, girininkijas, kvartalus ir taksacinius sklypus.
6. Pateikti kiekvieno ploto ekologinės būklės, saugomų rūšių, buveinių, saugotinių želdinių ir medynų amžiaus vertinimą, tyrimų ataskaitas, numatomų kirsti medžių inventorizaciją ir fotofiksaciją.
7. Pateikti informaciją apie dėl kiekvienos planuojamos ūkinės veiklos atliktą atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo, atrankos procedūros numerį ir viešą motyvuotą atrankos išvadą; jeigu atranka neatlikta, Projekto neteikti Vyriausybei iki jos atlikimo.
8. Gauti ir paskelbti Valstybinės miškų tarnybos, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos, Aplinkos apsaugos agentūros ir Aplinkos apsaugos departamento motyvuotas išvadas.
9. Prašyti Specialiųjų tyrimų tarnybos atlikti išsamų kiekvieno ploto antikorupcinį vertinimą, apimančį planavimo iniciatorius, finansavimo šaltinius, tiesioginius ir netiesioginius naudos gavėjus, nagrinėtas alternatyvas ir ryšį su statybos ar nekilnojamojo turto projektais.
10. Atlikti kiekvienos planuojamos ūkinės veiklos atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo, o teisės aktuose nustatytais atvejais – poveikio aplinkai vertinimą, kartu įvertinant individualų ir suminį poveikį klimatui, biologinei įvairovei, ekologiniams ryšiams, rekreacijai ir visuomenės sveikatai.
11. Organizuoti realias viešąsias konsultacijas, atskirai pristatant Vingio parko, Raistelių, Valakampių, Visorių–Bajorų ir kitų miesto miškų plotus.
12. Kol nurodyti duomenys ir išvados nepateikti, nevykdyti jokių negrįžtamų miško žemės statuso keitimo, medžių kirtimo, statybvietsės rengimo ar kitų pertvarkymo veiksmų.

Išvada. Vingio parko 225 metų pušynų išmiškinimas yra nepriimtinas. Tiltas ir kita infrastruktūra turi būti projektuojami taip, kad šie medynai būtų išsaugoti, net jeigu dėl to būtina pakeisti trasą ar kitus techninius sprendinius. Kitų Projekto plotų atveju Vyriausybės pritarimas galimas tik įrodžius, kad miško žemės statuso panaikinimas yra neišvengiamas, o miško statusą išsaugančių ir mažiau žalingų alternatyvų nėra.

Pagarbiai,

VšĮ „Girių inspekcija“ vadovas Mindaugas Docaitis